

III RIIGIKOGU

1. istungjärk.

Protokoll nr. 1.

1926. a.

III Riigikogu koosolek 22. juunil 1926. a.
kell 12.

Kokku on tulnud järgmised III Riigikogu liikmed:

Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühm: Karl Ast, Bernhard Eilman, Hendrik Elisson, Karl Freiberg, Oskar Gustavson, Leopold Johanson, Erich Jonas, Aleksander Jõeäär, Johannes Klesment, Aleksander Kärner, Mihkel Martna, Aleksander Oinas, Alma Ostra-Oinas, Anton Palvadre, Jaan Piiskar, August Rei, Aksel Rüütli, Peeter Schütz, Nikita Semjonov, Jaan Tiks, Jaan Vain, Jüri Voiman, Karl Virma, August Vomm.

Põllumeeste kogude Riigikogu rühm: Hans Ainson, Karl Einbund, Johan Holberg, Ado Johanson, Peeter Järve, August Jürman, Aleksander Kaal, August Kohver, Mats Laarman, Johan Laidoner, Georg Ottas, Otto Pärlin, Konstantin Päts, Hans Rebane, Jaan Soots, Karl Tamm, Jaan Teemant, Jaan Teetsov, Kustas Tonkman, Aleksander-Rudolf Toomel, Villem Vessart, Richard Vreeman.

Asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koonduse Riigikogu rühm: Johannes Fuks, Heinrich Kiiver, Oskar Köster, Heinrich Laretei, August Laur, Johannes Lehtman, Jakob Loosalu, Villem Maaker, Rudolf Penno, Jakob Saar, Johannes Sikkar, Karl-Johannes Soonberg, Otto Tief, Johannes Zimmerman.

Tööerakonna Riigikogu rühm: Ado Anderkopp, Kaarel Baars, Mihkel Juhkam, Christjan Kaarna, Tõnis Kalbus, Oskar Kask, Alfred Möttus, Benedikt Oja, Arnold Schulbach, Otto Strandman, Theodor Tallmeister, Aleksander Veiler.

Eesti rahvaerakonna Riigikogu rühm: Jüri Jaakson, August Kerem, Karl Kornel, Oskar Liigand, Peeter Pöld, Edgar Sulg, Jaan Tõnisson, Jakob Vestholm.

Eesti tööliste partei Riigikogu rühm: Arnold Grimpel, August Luik, Hans Martinson, August Sprenk.

Kristliku rahvaerakonna Riigikogu rühm: Friedrich Akel, Hendrik Anniko, Jaan Lattik, Leopold Raudkepp, Aleksander Sternfeldt.

Vene rahva ühendatud Riigikogu rühm: Vassili Grigorjev, Mihail Kurtschinsky, Peeter Baranin.

Saksa-Balti erakonna nimekirjade järgi: Verner Hasselblatt.

Üleriikliku majaomanikkude seltside liidu ja teiste eraomanduse pooldajate nimekirjade järgi: Johannes Mürk, Johan Sepp.

Puuduvad järgmised III Riigikogu liikmed:

Põllumeeste kogude Riigikogu rühmast: Jaan Hünerson.

Tööerakonna Riigikogu rühmast: Theodor Pool.

Eesti tööliste partei Riigikogu rühmast: Paul Abramson, Eduard Pesur.

Saksa-Balti erakonna nimekirjade järgi: Eduard Krüger.

Valitsuse loosis: Riigivanem **J. Teemant**, siseminister **K. Einbund**, välisminister **A. Piip**, sõjaminister **J. Soots**, haridusminister **J. Lattik**, põllutöominister **H. Laretei**, tööhoolekandeminister **Chr. Kaarna**, teedeminister **O. Amberg**, kohtuminister **T. Kalbus**, kaubandus-tööstusminister **E. Veberman**, riigisekretär **K. Terras**.

Välisesitajate loosis: Soome saadik dr. **R. Holsti**, Soome saatkonna sekretär **N. Orasmaa**, Saksa saadik **W. Frank**, Saksa saatkonna nõunik dr. **Weyrauch**, Prantsuse saadik **Janez**, Prantsuse saatkonna nõunik **J. Dobler**, Poola saadik **F. Charvat**, Poola saatkonna atashee **M. Malinski**, Vene saadik **A. Petrovsky**, Vene saatkonna sekretär **Chaharev**, Vene saatkonna kaub. esitaja **J. Ossipov**, Läti saatkonna chargé d'affaires **J. Ràcens**, Daani kindralkonsul **I. C. Johansen**, Rootsi konsul **Johannson**, välisministeeriumi administratiiv osakonna juhataja **H. Markus**, Londoni saatkonna sekretär **E. Kirotar**.

Päevakord:

1. Riigikogu esimehe valimine.
2. Riigikogu juhatuse liikmete valimine.

Koosolekut juhatab algul II Riigikogu esimees **A. Rei**, pärast III Riigikogu esimehe valimist esimees **K. Einbund**.

Sekretäri kohal algul II Riigikogu sekretär **J. Holberg**, pärast III Riigikogu sekretäri valimist sekretär **M. Juhkam**.

Koosolek algab kell 12,40 min.

Juhataja **A. Rei**: Avan Riigikogu koosoleku. Enne päevakorra juurde asumist on sõna sekretäril teadaande korras.

1. Teadaandmine muudatuste kohta Riigikogu koosseisus. Sekretär **J. Holberg**: Juhatusel on teatada, et Riigikogust on tagasi astunud 16. juunil 1926. a. Verner Liik — tööerakonna Läänemaa valimisringkonna nimekirja järgi. Riigikogu töödest on osa võtma kutsutud Benedikt Oja.

Tagasi on astunud Riigikogust 21. juunil 1926. a. Rosalie Verner — Eesti tööliste partei Tallinna linna valimisringkonna nimekirja järgi. Järgmine kandidaat sama nimekirja järgi Johannes Ehkmann on tagasi astunud. Riigikogu töödest osa võtma on kutsutud August Luik.

2. Riigikogu esimehe valimine. Juhataja **A. Rei**: Põhiseaduse järgi on minu peale pandud austav ülesanne, avada uue Riigikogu esimene koosolek ja juhatada seda koosolekut kuni uue esimehe valimiseni. Kodukorra § 2. põhjal sünnib Riigikogu esimehe valimine kinnisel hääletamisel. Palun ettepanekuid teha uue Riigikogu esimehe kandidaadi kohta.

A. Jürman (põl), kohalt: Põllumeestekogude Riigikogu rühma nimel panen ette Riigikogu esimeheks valida põllumeestekogude rühma liige Einbund.

L. Johanson (stp), kohalt: Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma nimel panen ette Riigikogu esimeheks valida Mihkel Martna.

Juhataja **A. Rei**: On tehtud kaks ettepanekut: põllumeestekogude Riigikogu rühma poolt — valida esimeheks rkl. Einbund ja sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma poolt — valida esimeheks rkl. Martna. Et hääletamisel segadust ei tuleks, siis panen kandidaadid hääletamisele ettepanekute esitamise järjekorras. Selle korra vastu keegi ei vaidle. Esimesena tuleb hääletamisele, valida Riigikogu esimeheks rkl. Einbund. Palun sedelid välja jagada. (Hääletatakse.)

Teiseks tuleb hääletamisele, valida Riigikogu esimeheks rkl. Martna. (Hääletatakse.)

Hääletamise tagajärjed on järgmised: rkl. Einbund'i poolt on antud 48 häält, vastu 41 häält, erapooletuid — 6.

Rkl. Martna poolt on antud 37 häält, vastu 40 häält, erapooletuid — 18.

Kumbki kandidaat ei ole saanud absoluutset enamust. Kodukorra järgi tulevad nad uuesti hääletamisele, kusjuures valituks loetakse see kandidaat, kes rohkem hääli poolt saanud. Hääletamisele tulevad kandidaadid pooltsaadud häälte arvu järgi endises järjekorras.

Panen hääletamisele — valida Riigikogu esimeheks rkl. Einbund. (Hääletatakse.)

Panen hääletamisele — valida Riigikogu esimeheks rkl. Martna. (Hääletatakse.)

Hääletamise tagajärjed on järgmised: rkl. Einbund'i poolt on antud 47 häält, vastu 43 häält, erapooletuid — 5.

Rkl. Martna poolt on antud 41 häält, vastu 44 häält, erapooletuid — 10.

Seega on valitud Riigikogu esimeheks rkl. Karl Einbund. (Kiiduavaldused paremal tiival.) Seega on minu ülesanne täidetud.

(II Riigikogu esimees A. Rei annab üle koosoleku juhatamise III Riigikogu esimehele K. Einbund'ile ja lahkub juhataja kohalt.

II Riigikogu sekretär J. Holberg lahkub sekretäri kohalt.)

Algkirjale alla kirjutatud:

II Riigikogu esimees **A. Rei**.

Sekretär **J. Holberg**.

III Riigikogu 22. juuni 1926. a. koosoleku protokoll järele.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund**.

Juhataja **K. Einbund**: Austatud Riigikogu liikmed! Ma tänan valiku eest Riigikogu esimehe kohale. Teie kõrge usaldus on minule vankumatuks juhteks, et oma ülesandeid, mis teie minu peale pannud, täidan oma kõige pühama tahtmise ja oma kõige pühama püüdega.

Riigikogu läheb päevakorras edasi.

Sõna on korra kohta rkl. Virma'l.

K. Virma (stp): Teen ettepaneku, määrata veerandtunniline vaheaeg, et selgusele jõuda edaspidiste valimiste asjus.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kuulutan veerandtunnilise vaheaja.

Vaheaeg algab kell 13.10 min.

Pärast vaheaega jätkub koosolek kell 13.35 min.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund**.

3. Riigikogu Juhataja **K. Ein-**
juhatuse liik- **bund**: Riigikogu kodu-
mete valimine. korra § 1. järgi tulevad
valimisele Riigikogu I ja
II abiesimees, sekretär ning I ja II abisekretär. Valimine sünnib üksikult kinnisel hääletamisel Riigikogu kodukorra § 2. korras. Palun ettepanekuid teha Riigikogu I abiesimehe kandidaadi kohta.

L. Johanson (stp): I abiesimehe kohale sean kandidaadiks rkl. Martna.

Juhataja **K. Einbund**: Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma poolt on I abiesimehe kohale ette pandud rkl. Mihkel Martna. (Hääletatakse.) Palun ettepanekuid teha häältelegejate kohta. (Hüüded: Endine juhatus!) Palun endise juhatuse liikmeid asuda häältelegemisele. (Loetakse hääli.) Hääletamise tagajärjed on järgmised: poolt on antud 64 häält, vastu 24 häält, erapooletuid 5, seega on rkl. Mihkel Martna saanud üle poole kõigi Riigikogu liikmete häältest ja on valitud Riigikogu I abiesimeheks.

Järgneb Riigikogu II abiesimehe valimine. Palun ettepanekuid teha.

O. Köster (as): Riigikogu II abiesimehe kohale sean kandidaadiks üles rkl. Rudolf Penno.

Juhataja **K. Einbund**: Rkl. Köstri poolt on ettepanek, valida Riigikogu II abiesimeheks rkl. Penno. (Hääletatakse.) Hääletamise tagajärjed on järgmised: poolt on antud 57 häält, vastu 28 häält, erapooletuid 8, seega on rkl. Rudolf Penno valitud Riigikogu II abiesimeheks.

Järgneb Riigikogu sekretäri valimine. Palun ettepanekuid teha.

A. Anderkopp (töer): Tööerakonna Riigikogu rühma poolt panen sekretäri kohale kandidaadiks ette rkl. Mihkel Juhkami.

Juhataja **K. Einbund**: Tööerakonna Riigikogu rühma poolt on sekretäri kohale ette pandud rkl. Mihkel Juhkam. (Hääletatakse.) Hääletamise tagajärjed on järgmised: poolt on antud 61 häält, vastu 25 häält, erapooletuid 6, seega on rkl. Mihkel Juhkam valitud Riigikogu sekretäriks. Palun sekretäri kohale asuda.

(Sekretäri kohale asub sekretär **M. Juhkam**.)

A. Kerem (rhv): Teen ettepaneku, I abisekretäriks valida rkl. Kornel.

Juhataja **K. Einbund**: Rkl. Kerem'i poolt on ettepanek, valida rkl. Kornel I abisekretäriks. (Hääletatakse.) Hääletamise tagajärjed on järgmised: poolt on antud 69 häält, vastu 17 häält, erapooletuid 7, seega on rkl. Karl Kornel valitud Riigikogu I abisekretäriks.

Järgneb II abisekretäri valimine. Palun ettepanekuid teha.

L. Johanson (stp): II abisekretäri kohale panen ette Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma poolt rkl. Jaan Piiskar'i.

H. Anniko (krst): Kristliku rahvaerakonna Riigikogu rühma poolt panen ette, II abisekretäri kohale valida rkl. Leopold Raudkepp.

A. Grimpel (tp): Eesti tööliste partei Riigikogu rühma poolt panen ette II abisekretäri kohale rkl. Hans Martinson'i.

